

Handläggare

Peter Alexanderson

Telefon:08-508 33714

Till

Utbildningsnämnden

2021-02-18

Uppföljning av intern kontroll 2020, Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

Bedömning av nämndens interna kontroll.....	2
Uppföljning av nämndens internkontrollplan	4
Nämndens planerade uppföljning av den löpande kontrollen	4
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	4
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	4

Bedömning av nämndens interna kontroll

 Tillräcklig

Analys

Förvaltningen har arbetat med att utveckla den interna kontrollen under året. Målsättningen har varit att utifrån ett antal befintliga processer utveckla dessa tillsammans med verksamhets- och stöдавdelningarna. Syftet har varit en bred förankring, dokumenterade rutiner och gemensamma arbetssätt, för att samtliga berörda ska arbeta utifrån internkontrollprocessen. Flera processer har sett över och dokumenterats. Bland annat har internkontrollprocessen dokumenterats och förankrats hos stöd- och verksamhetsavdelningarna, och återrapportering genomförs systematiskt. För att internrevisionerna ska ingå som en del i det löpande arbetet skickas protokoll till enheterna, till grundskole- och gymnasiechefer/avdelningschefer samt till ekonomi- och HR-enheterna. I samband med månadsprognoserna kommer controllers för berörda enheter att återkoppla hur arbetet för att åtgärda eventuella brister utvecklas. I slutet av året ska enheterna återkoppla hur de arbetat med rutinerna samt hur rutinerna har förankrats bland medarbetarna.

Verksamhetscontroller kommer att återkoppla övergripande till avdelningarna i slutet av året. I början av det kommande året görs genomgångar med grundskole- och gymnasiechefer/avdelningschefer avseende eventuella brister på deras enheter. Under 2021 fortsätter arbetet med att utveckla internkontrollen med fokus på tydlig uppföljning.

Internkontrollplanen för 2020 har omfattat områdena prognossäkerhet, kostnader för lokaler och administrativa rutiner avseende ekonomi och personal på de kommunala skolorna. Under året har den interna kontrollen följts upp vid 40 enheter, kontrollerna har genomförts på distans med anledning av pandemin. Delar av uppföljningen består av kontroller av enheternas arbete inom fyra områden: ekonomi, personal, avtal och upphandling samt övrigt.

Inom ekonomiadministration finns de största bristerna i enheternas internkontroll i hanteringen av betalkort och representation. Hantering av kontroller på fakturor till betalning har också relativt stora brister.

De kontrollerade enheterna har i hög grad tillräcklig internkontroll för de personaladministrativa rutinerna. De brister som bör lyftas är kontroll innan löneutbetalning, en viktig kontroll för att minska felaktiga löner och löneskulder samt dokumenteringen av utdrag ur belastningsregister.

För upphandling och avtalsuppföljning har merparten en tillräcklig kontroll. Många enheter har lågt systemutnyttjande.

Inom övriga frågor finns bland annat frågan om enheten anmäler alla beslut enligt delegation till nämnd, då det finns anledning att tro att inte alla av enheternas beslut enligt delegation anmäls. Inom förvaltningen har därför under året ett arbete genomförts för att öka andelen

beslut som anmäls. En ny sida på intranätet innehåller information om vad som gäller för beslut på delegation, hur delegationsordningen används och vilka beslut som ska anmälas till utbildningsnämnden. Där finns bland annat en checklista för delegationsbeslut och frågor och svar kring beslutsfattande.

De brister som hittas vid uppföljningarna av enheterna ligger till grund för hur och om vad förvaltningen kommer att rikta information till enheterna under 2021 för att förbättra internkontrollen.

Uppföljning av nämndens internkontrollplan

Nämndens planerade uppföljning av den löpande kontrollen

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Process: Budgetföljsamhet

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Månadsuppföljning	Prognoser	<p>Ekonomi</p> <p>Enheterna gör prognoser sju gånger per år. Prognoserna kvalitetssäkras och större förändringar av budgetarna följs upp. Under året har en modell för prognosarbetet samt återrapportering av prognoserna till grundskole- och gymnasieområden tagits fram som en del i utvecklingen av internkontrollen. Den innebär att prognoserna återrapporteras på samma sätt till alla områden.</p> <p>Kontrollmomentet är kvar 2021</p>

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Process: Belastningsregister

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Kontroll av belastningsregister för de som arbetar med elever i skolan.	Rutin för kontroll av utdrag ur belastningsregister	<p>Internrevision</p> <p>Vid 40 enheter på förvaltningen kontrolleras hur de kontrollerar utdrag ur belastningsregister vid nyanställningar. Alla grundskolor kontrollerar utdrag ur belastningsregister. Gymnasieskolor gör på olika sätt eftersom det inte är obligatoriskt att kontrollera utdragen, riktlinjer för gymnasieskolorna håller på att implementeras i förvaltningen. Ungefär 30% av enheterna har endast delvis tillräcklig kontroll. Jämfört med 2019 har kontrollen blivit mycket bättre, andelen som inte har tillräcklig kontroll har halverats. Det absolut vanligaste felet är fortfarande att utdragen inte skickas in till personalakten. Risken med att inte skicka in utdraget eller en kopia av det till personalakten är att det kan bli svårt att visa efter en tid att skolan verkligen kontrollerat utdraget. En ny rektor kan då känna sig osäker, förvaltningen kan också ha svårt att visa att de gjort tillräckliga kontroller om det händer något.</p> <p>Det är viktigt att den interna kontrollen ökar inom området, under 2021 kommer förvaltningen därför att genomföra informationsinsatser för att öka kännedomen om rutinerna om kontroll av utdrag ur belastningsregister. Kontrollmomentet kommer att vara kvar under 2021.</p>

Process: Dokumenthantering

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Rutiner och regler kring dokumenthantering	Löpande av enhetschefer	<p>Internrevision</p> <p>i internrevisionen har anmälan av beslut enligt delegation till utbildningsnämnden granskats. Av enheterna har 80% tillräcklig kontroll av att beslut anmäls till utbildningsnämnden. Detta är en avsevärd förbättring jämfört med 2019. Om inte beslut anmäls på rätt sätt kan de inte vinna laga kraft, det finns en risk om besluten ifrågasätts av någon att besluten behövs rivas upp och fattas på nytt. Vanligt är att enheterna inte anmäler nyanställningar av lärare och lärarvikariat, vilket innebär att anställningen kan överklagas långt efter den skett.</p> <p>Under året har förvaltningen tagit fram ett stödmaterial i form av en checklista som delegater ska använda i samband med att de fattar beslut enligt delegation. Vid användandet av den blir det tydligt för beslutsfattaren vilka beslut som ska anmälas till utbildningsnämnden.</p> <p>granskningsområdet kvarstår i internkontrollplanen för 2021.</p>
		<p>Internrevision</p> <p>Under året har enheternas kännedom om vilka dokument som ska skickas till personalakten undersökts. Det är 27% av enheterna som inte har tillräcklig kontroll avseende vilka dokument som ska skickas till den centrala personalakten. Risken med att rätt dokument inte finns i personalakten kan vara att felaktiga beslut avseende anställningen kan fattas om all information inte är tillgänglig.</p> <p>Kontrollmomentet kommer att kvarstå under 2021 och kommer att utvecklas för lättare hitta avvikelser.</p>
Rutiner och regler kring lönesättning	Löpande av enhetschefer	<p>Internrevision</p> <p>Granskningen har omfattat att granska att enheter har kännedom om vilka regler som gäller för att ändra lön vid sidan om ordinarie lönerrevision. Vid granskningen har de flesta enheterna uppgett att de har kännedom om reglerna kring ändring av lön. I andra sammanhang upptäckts ofta att beslut tagits på fel nivå i förvaltningen.</p> <p>Granskningen kommer att kvarstå till 2021.</p>

Process: Inköp

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Effektivt inköp	Systemutnyttjande	<p>Internrevision</p> <p>Två tredjedelar av enheterna har en tillräcklig kontroll inom området. Jämfört med året innan är det en fördubbling av enheter med god intern kontroll. Vanligast bristen är att enheten använder inköpssystemet i för liten utsträckning. Brister inom detta område leder till att enheterna kan få betalar för mycket för varor och tjänster. I förlängningen riskerar även förvaltningen viten till våra avtalsparter.</p> <p>Förvaltningen arbetar vidare med att öka användningen av inköpssystemet. Det sker både genom att ansluta fler avtal till systemet och genom informationsinsatser och utbildningar i inköpssystemet. Att öka användningen av inköpssystemet är en av de viktigaste åtgärderna för att öka den interna kontrollen avseende inköp i förvaltningen.</p> <p>Granskningsmomentet kommer att genomföras även 2021.</p>
Inköp	Kontroller enligt attest-/fakturarutin	<p>Internrevision</p> <p>Kontrollen har inneburit att undersöka vilka kontroller godkännare i Agresso gör vid fakturabetalningar. De flesta enheter har kunskap om vilka kontroller som ska göras. Under andra granskningsområden finns brister som inte skulle uppstått om kontrollerna genomförts enligt förvaltningens rutiner. Jämfört med 2019 är det samma resultat. Risken som uppstår när kontroller inte görs enligt rutinerna är att felaktiga utbetalningar görs. Granskningsmomentet kvarstår 2021.</p>
		<p>Internrevision</p> <p>Kontrollen har inneburit att undersöka vilka kontroller attestant i Agresso gör vid fakturabetalningar. De flesta enheter har kunskap om vilka kontroller som ska göras. Under andra granskningsområden finns brister som inte skulle uppstått om kontrollerna genomförts enligt förvaltningens rutiner. Jämfört med 2019 är det samma resultat. Risken som uppstår när kontroller inte görs enligt rutinerna är att felaktiga utbetalningar görs. Granskningsmomentet kvarstår 2021.</p>

Process: Inventarier

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Rutiner för inventarier, förteckning och inventering	Rutin för hantering av inventarier	<p>Internrevision</p> <p>En fjärdedel av enheterna har inte tillräcklig kontroll över sina inventarier. Detta är samma resultat som 2019. Risken för att material försvinner ökar om kontrollen inte är god. Observera att leaseade it-prylar inte ingår i granskningen utan kontrollen endast avser ägda inventarier.</p> <p>Under 2021 kommer förvaltningen att utveckla rutinerna för hantering och förteckning av inventarier. Därför är inte granskningsmomentet med i internkontrollplanen för 2021.</p>

Process: Kontanthantering

Arbetssätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Rutiner och regler för kontanter	Rutiner för firstcard, kontanthantering etc	<p>Internrevision</p> <p>Granskningen innebär att användningen av First-Card kort och hanteringen av kontanter vid förvaltningen enheter granskats.</p> <p>Ungefär 75 % av enheterna har inte tillräcklig intern kontroll vid användning av First Card. Det är något bättre än 2019 då 80% av enheterna inte hade tillräcklig kontroll. Det är vanligt att enheterna har mindre brister i hantering av kortköp eller betalning av kortfakturor. Vanliga brister är att kvitton inte skannas och att fakturor som avser rektorers kort inte vidarefördistribueras till överordnad chef.</p> <p>Risken för oegentligheter är hög för kort, det är lätt hänt att kort börjar användas för privata kostnader. Därför är det viktigt att våra enheter följer de rutiner för att skanna och bifoga kvitton i Agresso samt vidarebefordra fakturorna så att de alltid attesteras av en överordnad chef. Dessutom innebär skanningen av kvitton en potentiell arbetsbesparing eftersom de är lättillgängliga om de efterfrågas av allmänhet, revision eller press.</p> <p>Under hösten har rutinerna för användande av kort skickats ut till alla enheter som har kort, tillsammans med en uppmaning att se över enhetens rutiner för betalning av kortfakturor samt att informera alla som innehar kort på enheten om rutinerna. Det kommer att ske utbildnings- och informationsinsatser under 2021 avseende kort. Granskningsmomentet kvarstår i internkontrollplanen 2021.</p> <p>Få enheter hanterar kontanter. De flesta enheter som hanterar kontanter har tillräcklig kontroll. Även här är det viktigt att ha bra kontroll eftersom risken för oegentligheter är stor.</p> <p>Hanteringen av kontanter kommer inte att ingå i internrevisionen 2021. Kontanthanteringen kommer att kontrolleras på annat sätt i den ordinarie kontrollen.</p>

Process: Lokalförsörjning

Arbetssätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Lokalförsörjningsplanen	Avstämningar av lokalförsörjningsplan och byggprojekt	<p>Kostnader lokaler</p> <p>Utfall stäms regelbundet av mot de ekonomiska prognoser som gjorts i samband med lokalförsörjningsplanen och i pågående byggprojekt.</p> <p>Avvikelse rapporteras och åtgärdas.</p> <p>I internkontrollplanen för 2021 har kontrollen utvecklats till att kontrollera inhyrningars effekt på lokalkostnaderna samt kontroller lokalkostnadernas andel av budgeten.</p>

Process: Löneutbetalning

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
LISA självservice	Rutiner för rapportering i LISA	<p>Internrevision</p> <p>De flesta enheter bedöms ha tillräcklig kontroll innan utbetalning. En tredjedel av enheterna har mindre brister. Detta är en försämring jämfört med 2019.</p> <p>Kontrollerna efter löneutbetalning fungerar något bättre hos enheterna. Endast 12% har inte tillräcklig kontroll efter. Detta är mycket lägre andel än de som hade brister 2019. Bristerna varierar mellan att enheten inte följer upp alls på individnivå till att kontrollerna inte dokumenteras. Brister i kontrollen efteråt kan resultera i att lönekostnaderna blir för höga eftersom felaktigt utbetald lön inte upptäcks och löneskulder.</p> <p>Ungefär en fjärdedel av enheterna har inte tillräcklig kontroll i arbetet för att undvika löneskulder. Detta är ett bättre resultat än 2019 då 40% av enheterna bedömdes ha brister i arbetet med att undvika löneskulder. Uppstår en löneskuld så innebär det ett stort administrativt arbete förutom olägenhet för den anställda.</p> <p>Granskningsmomentet kvarstår under 2021 eftersom enheternas kostnader till största delen består av personalkostnader. Brister i den interna kontrollen kan resultera såväl i för höga kostnader som i löneskulder.</p>

Process: Personalplanering

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Personalplaneringsprocessen	Uppföljning av anställningstider	<p>Internrevision</p> <p>I granskningsmomentet som sker inom förvaltningens internrevision följs upp hur enheterna informerar om regler för bisysslor och följer upp personalens eventuella bisysslor. Två tredjedelar av enheterna bedöms att ha tillräcklig kontroll om bisysslor. Under 2019 gjordes en kontroll av PWC av tre enheter kring bisysslor. Det finns risker förknippade med att inte ha kontroll om bisysslor, det är därför viktigt att enheterna informerar om reglerna kring bisysslor. kontrollmomentet kvarstår i internkontrollplanen för 2021.</p> <p>Internrevision</p> <p>I granskningsmomentet följs upp hur enheterna arbetar i det systemstöd som finns för att kontrollera anställningstid i samband med tidsbegränsade anställningar samt om konverteringar till tillsvidareanställning. 76% av enheterna gör de kontroller som ska göras i samband med anställningar avseende tidigare anställningstid eller varslar i tid när tidsbegränsade anställningar ska upphöra eller har kontroll när konverteringar av tidsbegränsade anställningar ska göras. Granskningsmomentet är med i internkontrollplanen för 2021.</p>

Process: Representation

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Rutiner och regler för representation (intern och extern)	Regler för representation	<p>Internrevision</p> <p>Granskningen har inneburit att rutiner för representation och enheternas information till anställda om mutor undersökts. Ungefär 70% av enheterna gör något fel i samband med representation. Jämfört med 2019 är det en högre andel som har brister i sin kontroll. Vanliga fel är att deltagarförteckning och syfte inte bifogas i Agresso samt att fakturan inte vidarebefordras till överordnad chef. Riskerna med att inte hantera representation på rätt sätt är framförallt att förtroendet för verksamheten kan ta skada. Ingen av de granskade enheterna har en omfattande representation.</p> <p>De flesta enheter har tillräcklig kontroll och informerar sin personal om stadens riktlinjer kring mutor och jäv.</p> <p>Under 2021 kommer rutinerna för representation att uppdateras och informationsinsatser att genomföras. Granskningsmomentet kommer att kvarstå i internkontrollplanen 2021.</p>

Process:

Upphandling

Arbetsätt	Systematisk kontroll	Kontrollaktivitet
Upphandling	Uppföljning av avtal	<p>Internrevision</p> <p>Kontrollen har omfattat enheternas egenupphandlade avtal och uppföljningen av dem.</p> <p>De flesta enheter har bra uppföljning av sina avtal. I och med att lokalvård upphandlas gemensamt för förvaltningen är det färre avtal som enheterna upphandlar själva.</p> <p>Under 2021 kommer uppföljningen att förändras så att den fokuserar mer på inköp, avrop och användande av inköpssystemet i Agresso.</p>